

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการปรับพฤติกรรมของสตรีในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ๒) เพื่อศึกษาการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน และ ๓) เพื่อนำเสนอการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ควบคู่กับการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และทำการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเพื่อศึกษาการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

๑) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ตอนที่ ๑ แนวคิดทฤษฎีการปรับพฤติกรรมของสตรีในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

ขั้นที่ ๑ การศึกษาเชิงเอกสาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลด้านแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีในสังคมไทยยุคปัจจุบัน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ ๒ กำหนดกรอบแนวคิดแนวคิดทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีในสังคมไทยยุคปัจจุบัน จากข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ ๒ การกำหนดลักษณะ และโครงสร้างของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

ขั้นที่ ๑ การศึกษาสภาพทั่วไปของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งการสัมภาษณ์นี้ ได้มีการถ่ายภาพ จดบันทึก และการบันทึกเสียง

ขั้นที่ ๒ วิเคราะห์สภาพทั่วไปของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ตอนที่ ๓ การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ใน ๔ ด้าน คือ ก) ด้านกาย คือ มีการใช้ปัจจัย ๔ อย่างฟุ่มเฟือย ข) ด้านวาจา คือ มีการใช้คำพูดในทางไม่ดี ค) ด้านความคิด คือ มีความริษยาผู้อื่น ง) ด้านอารมณ์ คือ มีความโกรธ

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” นั้นผู้วิจัยได้จำแนกไว้ ๒ กลุ่ม ดังนี้

ก) ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๓.๒.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน จะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposeful Sampling) จำนวน ๖ รูป/คน แบ่งเป็นแม่ชี ๓ รูป และสตรีผู้ปฏิบัติธรรม ๓ คน ใช้คำถามปลายเปิด โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือสตรีที่เข้าร่วมในโครงการบวชนกขัมมะปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ณ สำนักปฏิบัติธรรมวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ถึง ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ และไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง โดยสตรีทั้ง ๖ ท่าน มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อยู่ในกลุ่มประเภทเดียวกันทั้ง ๔ ด้าน คือ ก) ด้านกาย คือ มีการใช้ปัจจัย ๔ อย่างฟุ่มเฟือย ข) ด้านวาจา

คือ มีการใช้คำพูดในทางไม่ดี ค) ด้านความคิด คือ มีความริษยาผู้อื่น ง) ด้านอารมณ์ คือ มีความโกรธ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๖ รูป/คน ดังนี้

ก. แม่ชี จำนวน ๓ รูป

๑. แม่ชีขึ้น ศรีสองแคว อายุ ๖๖ ปี พรรษา ๔๘ ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแม่ชีของวัดท่าขนุน วุฒิกการศึกษา ประถมศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ๔๐ ปี

๒. แม่ชีจงดี พรเจริญวิโรจน์ อายุ ๕๕ ปี พรรษา ๒๕ ดำรงตำแหน่ง วิปัสสนาจารย์ ประจำของวัดท่าขนุน วุฒิกการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ๒๕ ปี

๓. แม่ชีลัดดา เนตรภักดี อายุ ๗๓ พรรษา ๑ วุฒิกการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ๗ ปี

ข. สตรี จำนวน ๓ คน

๔. นางสาว จิราพร ชื่อดตรงต่อการ อายุ ๔๗ ปี วุฒิกการศึกษา ปริญญาตรี ระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ๑๐ ปี

๕. นางสาวสุมาลี ตีรเลิศพานิช อายุ ๕๐ ปี วุฒิกการศึกษา ปริญญาตรี ระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ๑๕ ปี

๖. นางสาวมุกดา เพชรขึ้นสกุล อายุ ๕๘ ปี วุฒิกการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ๑๕ ปี

ข) กลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๔ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ที่เข้าร่วมในโครงการบวชเนกขัมมะปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ณ สำนักปฏิบัติธรรมวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ถึง ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จากบัญชีรายชื่อเฉพาะสตรีผู้เข้าปฏิบัติธรรม จำนวนทั้งหมด ๑๒๐ รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คัดเลือกจากจำนวนประชากรจากจำนวนเฉพาะสตรีผู้เข้าปฏิบัติธรรม เมื่อเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๙๒ รูป/คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่ใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามอันนำมาซึ่งการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน พร้อมข้อเสนอแนะ

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

ก) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(๑) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

(๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(๔) สร้างเครื่องมือการวิจัย

(๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

(๗) ปรับปรุงแก้ไข

(๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ข) ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา โดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดประเด็นคำถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งยึดตามวัตถุประสงค์การวิจัย

โดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามอันนำมาซึ่งการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อยู่ในกลุ่มประเภทเดียวกันทั้ง ๔ ด้าน คือ ก) ด้านกาย คือ มีการใช้ปัจจัย ๔ อย่างฟุ่มเฟือย ข) ด้านวาจา คือ มีการใช้คำพูดในทางไม่ดี ค) ด้านความคิด คือ มีความริษยาผู้อื่น ง) ด้านอารมณ์ คือ มีความโกรธ พร้อมข้อเสนอแนะ ซึ่งบันทึกการสัมภาษณ์โดยการถ่ายภาพ จดบันทึกและการบันทึกเสียง

การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการปรับตัวพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ได้แบ่งออกเป็น ๒ ชุด คือ ๑. ก่อนการวิปัสสนากรรมฐาน แบบสอบถามมี ๓ ตอน และ ๒. หลังการปฏิบัติกรรมฐาน แบบสอบถามมี ๔ ตอน โดยทั้งสองชุดนั้นตอนที่ ๑-๓ เหมือนกัน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ อายุ ภูมิภาคการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม จำนวนครั้งและสาเหตุที่เข้าร่วมปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมวัดท่าขนุน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความเข้าใจปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปรนัยแบบถูกผิด โดยเลือกตอบ ถูก ผิด และไม่แน่ใจ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปรับตัวพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับความเข้าใจ **มากที่สุด**
- ๔ หมายถึง ระดับความเข้าใจ **มาก**
- ๓ หมายถึง ระดับความเข้าใจ **ปานกลาง**
- ๒ หมายถึง ระดับความเข้าใจ **น้อย**
- ๑ หมายถึง ระดับความเข้าใจ **น้อยที่สุด**

ชุดแบบสอบถาม หลังการปฏิบัติกรรมฐาน แบบสอบถามมี ๔ ตอน เพิ่มตอนที่ ๔ คือ

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับตัวพฤติกรรมและองค์ประกอบในการปรับตัวพฤติกรรม และข้อเสนอแนะทั่วไป เป็นคำถามปลายเปิด

ค) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างไว้ไปดำเนินการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ดำเนินการตรวจสอบปรับปรุง วรรคตอน การสะกด การจัดวางข้อความและรูปแบบ พิสูจน์อักษรของเครื่องมือให้สมบูรณ์ นำเครื่องมือที่สร้างไว้เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและขอคำแนะนำ

๒) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity)^๑ นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับการับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ในการวิจัยและการใช้สถิติจำนวน ๔ ท่าน ประกอบด้วย

(๑) พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร, ดร. รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ ภาควิชาพระพุทธศาสนา และ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๒) อาจารย์ พล.ท.ดร. วีระ วงศ์สรรค์ อาจารย์พิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๓) ดร. อำนาจ บัวศิริ อาจารย์พิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๔) ดร. จุฑามาศ วารีแสงทิพย์ อาจารย์พิเศษ คณะพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงทางด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ซึ่งตรวจสอบโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ (Face Validity) ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (Criterion Related Validity) และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยกาาคัดชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC)^๒ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ตั้งแต่ ๐.๖ ถึง ๑.๐

๓) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำเสนอสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน ๒๐ รูป/คน ได้แก่ สตรีผู้เข้าปฏิบัติธรรม ในโครงการวิปัสสนากรรมฐานปฏิบัติเข้มหวังผลก้าวหน้า ณ บ้านพุทธมณฑล ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๓ ได้ค่า ๐.๙๘

^๑ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๕ - ๑๒๐.

^๒ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา, (สกลนคร : สมศักดิ์การพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕๘ - ๑๕๙.

^๓ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, อ้างอิงแล้ว, หน้า ๙๘.

๔) ดำเนินการปรับปรุงเครื่องมือครั้งที่ ๒ โดยปรับปรุงแก้ไขจากผลที่วิเคราะห์ได้จากการทดลองใช้ (Try Out)

๕) สร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์และนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน เพื่อสร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

๒) ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปถึงสำนักปฏิบัติธรรมวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนการรับคืนผู้วิจัยจะไปรับคืนด้วยตนเอง

๓) นำหนังสือหนังสือแนะนำจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปส่งเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยตนเอง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่ผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมในสำนัก จำนวนทั้งสิ้น ๙๒ ชุด อยู่ในช่วงจัดให้มีการปฏิบัติธรรม โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ประชากรที่มาปฏิบัติธรรม

๔) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างกลับคืนด้วยตนเอง

๕) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๖ รูป/คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๖) รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำมาประมวลผลตามวิธีการทางสถิติและรวบรวมคำให้สัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลหาประเด็นความสอดคล้องและดำเนินการวิจัยต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการปรับปรุงพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน รวมทั้งการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเองตามระเบียบวิธีวิจัย และ

ตามประเด็นโจทย์วิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ข้อมูลที่สอดคล้องกัน เพื่อค้นหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “การปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” โดยนำเสนอเป็นความเรียง ตาราง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

(๑) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นแฟ้มข้อมูล

(๒) อ่าน ทำความเข้าใจ บันทึก เขียนข้อสังเกตและตั้งประเด็น

(๓) พรรณนา แยกแยะลดส่วนข้อมูล (Data Reduction) และให้รหัส (Coding) และตีความข้อมูล จัดหมวดหมู่ หาความเหมือน ความต่างและความเชื่อมโยงกับบริบท

(๔) สรุปผลการวิจัย นำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง และรายงานผลการวิจัย

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาความเป็นไปได้ของการปรับพฤติกรรมของสตรีผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยใช้สถิติ ดังนี้

(๑) การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และสรุปรายงานลงในตารางประกอบการบรรยาย

(๒) การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับความเข้าใจทั่วไปในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมการแปลผลระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้ และสรุปรายงานลงในตารางประกอบการบรรยาย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

ค่าคะแนนที่ตอบถูก ตั้งแต่ ๗-๑๐ ข้อ หมายความว่า ระดับความเข้าใจในกลุ่มเก่ง

ค่าคะแนนที่ตอบถูก ตั้งแต่ ๔-๖ ข้อ หมายความว่า ระดับความเข้าใจในกลุ่มปานกลาง

ค่าคะแนนที่ตอบถูก ตั้งแต่ ๑-๓ ข้อ หมายความว่า ระดับความเข้าใจในกลุ่มอ่อน

(๓) การวิเคราะห์ข้อมูลความเข้าใจการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมแปลผล

ระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ที่กำหนด และสรุปรายงานลงตารางประกอบบรรยาย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้ค่าเฉลี่ย^๔ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า ระดับความเข้าใจ **มากที่สุด**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า ระดับความเข้าใจ **มาก**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า ระดับความเข้าใจ **ปานกลาง**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า ระดับความเข้าใจ **น้อย**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า ระดับความเข้าใจ **น้อยที่สุด**

(๔) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้ค่าเฉลี่ยเหมือนกับข้อ (๓) พร้อมแปลผลระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ที่กำหนด และสรุปรายงานลงตารางประกอบบรรยาย

(๕) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมและองค์ประกอบในการปรับพฤติกรรมและข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และสรุปรายงานลงตารางประกอบบรรยาย

^๔ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๒.